

MAGYAR LABDAJÁTÉK

T. Nemzeti Múzeum könyvtárának
BUDAPEST VIII

XIII. évfolyam, 206 (3652) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPLAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Paál Árpád

Mindig vártuk őt vissza a főszerkesztői asztalához, ahol sokat ült elgondolkodva s ahol írta izzó magyarságot és józan megfontoltságot sugárzó cikkeit. A múlt év őszén az egyik parlamenti beszéde után kapott erős szívrohamot s attól kezdve elárvult a szerkesztői asztal. Hányszor mondta vigasztalóan: jövök, még dolgozni akarok. Mert a munka volt az ő élete. Hiszen jószágos szíve is a munkában rokkant meg. Nemcsak az újságnak volt tevékeny munkása, hanem, mint közéleti férfi is előjárta a munka példaadásában. Napról-napra tömegével állottak íróasztala körül az emberek; ha lehetett eljárat ügyes-bajos dolgokban s ha nem segíthetett, akkor pedig igyekezett megnyugtanni őket.

Akik közelségében éltek, a jó és hőcs ember példaképét látták benne. S ezért mindenki bizalommal közeledett hozzá, valahogy megérezték az emberek szeretetet sugárzó természetét. Az egész erdélyi magyarság gondjait szívében hordozta s talán kevesen látták olyan élesen Erdély bajait, mint Paál Árpád. De bármennyire összecsapta is a viharok az erdélyi magyarok felett, bizalma soha meg nem rendült. Ha mások talán csüggedtek is körülötte, ő mindig erős lélekkel, emelt fővel, kitartással sarkalta a csüggedőket. Azért tudott Paál Árpád gyújtani és lelkesíteni, mert maga is egett, lángolt. Egy-egy cikke nyomán bizalom és erő szállt a szívekbe. Erről tanuskodik a sok levél, amelyet olvasóink cikkeire írtak szerkesztőségünknek. A politikai események forogtatásában politikai bevezetőiben és vezércikkeiben mindig meg tudta találni a felemelő és lelkesítő mozzanatot. Tudta, hogy a magyarságnak a nehéz időkben arra van szüksége, hogy erős lélekkel, emelt fővel a jövőbe nézzen s ezért össze kell szednie jelenéből és múltjából mindazt, ami erőt sugároz belé.

Nem hallgathatjuk, hogy mélyen jószágos emberi tulajdonságainak forrása vallásos meggyőződéséből, mélységes hitéből fakadt. Nem tartozott azon emberek közé, akik csak külsőleg mutatják a vallásosságát. Paál Árpád szívéből fakadt fel a hit ereje és áthatotta minden munkálkodását. Mióta közelében éltünk, láttuk miképpen igyekezett mindent a hit szemével nézni és a hit alapján megoldani. Mikor súlyos betegségében lábadozni kezdett, az első útja is a templomba vezetett. Ha vallásos lelkiületét ismerjük, megértjük nagy szerénységét is. Jellemző erre, hogy éveken keresztül dolgozott már szerkesztőségünkben s csak az elmúlt években tudtuk meg, hogy méltóságos ur ül szerkesztői asztalunknál. Soha nem beszélt érdemeiről, mert maga is mindig azt hirdette, hogy minden mellékes, egyáltalán a munka fontos.

Az isteni gondviselés nehéz időkben szólítottotta őt el közlőnk. Tegnap este megszünt nemes szíve dobogni, amely utolsó pillanatig a magyarságért lángolt, eltávozott közülünk, többé nem ül fő-

Súlyos harcok a Maros északi partján

A magyar és német csapatok szilárd hegyiállásokat foglaltak el és ezekből eredményesen védekeznek

Megkötötték a szovjet-román fegyverszüneti szerződést, mely szerint újból helyreállítják az 1940. évi orosz-román határt

A mai hadijelentések között számunkra leginkább figyelemreméltó az a hír, hogy a német és magyar csapatok szívós és eredményes ellenállást fejtenek ki a délerdélyi medencébe törő szovjet csapatokkal szemben. Bár a harcok a Maros északi partján súlyosabbakká váltak, a magyar és német csapatok sikeresen védekeznek.

Másik érdekes hír, hogy a Szovjet megkötötte Romániával a fegyverszünetet. Eddig még nem tették közzé a fegyverszüneti szerződés tartalmát, alighanem ugyanaz lesz az eset, mint a Badoglio-féle szerződésnél történt, nevezetesen, titkolják a nehéz feltételek miatt. Az már kiszivárgott, hogy Románia elvesztette azokat a területeket, amelyeket 1940. évben átengedett a Szovjetnek. Természetesen sokkal súlyosabban esik latba az a körülmény, hogy fennáll a teljes bolsevizálás veszélye Romániára nézve. Ugyanígy veszély fenyegeti Bulgáriát. Az új bolgár kormány elboesájtotta Bulgária összes külföldi követeit. Mintha csak megszűnne önálló államiága.

„Harc az időért” ezze! a három szóval

jelzi a Német TI katonai szakértője a háború jelen szakaszát és a továbbiakban ezeket írja:

Mindazt, ami a legutóbbi hetekben az összes harcatereken lejátszódott és még most is folyamatban van, úgy kell tekinteni, mint a döntés bevezetését. Majdnem minden résztvevő fél kijátszotta utolsó kártyáit, csupán Németország, amelynek hadvezetése már régebben utalt bizonyos meglepetés lehetőségeire, mutat ezen a téren tartózkodást. Az egész vízüdeimet az időért folyó harcoknak kell tekinteni.

Brit forrásból származó híresztelések szerint bulgár körök és Tito között tárogatózás történt Bulgáriának egy Titó vezetésé alá álló, a Nagy-Jugoszlávia államszövetségbe való bevonása tárgyában. Berlinben függőben hagyják azt a kérdést, hogy olyan angol kísérleti leg gőmből van-e szó, amellyel szembe akarnak szállni a helyzetet, amely a Balkánon viágoson kirajzolódik. Itteni politikai körök azon a véleményen vannak, hogy Buzaria Titóval vagy nélfőle gyakorlatilag szovjet kormány felé halad. Titó nem más, mint a moszkvai politika egy képviselője s ezen az angolok sem változtathatnának semmit.

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A *Völkischer Beobachter* vezető helyen közli svédországi tudósítójának jelentését, amely az *Afton Tidningen* moszkvai értesüléseire hivatkozva ismerteti a Szovjetnek Finnországgal szemben követett halogatópolitikáját. Moszkva teljes nyomatékkal rámutatott arra, hogy semmiféle megállapodásról nem lehet szó, amíg a német csapatok Finnországot szeptember 15-ig el nem hagyják. Ugyanezzel a cinikus nyilataggal ismeri el Moszkva azt is, hogy a szovjet csapatok a finnországi német kötelekekkel szemben semmimódon nem érzik kötvé magukat. A bolsevisták nyíltan elismerik, hogy csak ürügyet kerestek arra, hogy Finnországot az egyezmény megsejtesével válthassák és azután az országot bolsevizálhassák.

All a Siegfried-vonal

Berlinből jelenti: (MTI) A nyugati harcateren területileg nem állott be a változás. A német ellenállás — angol-amerikai hadifoglyok szerint is — mind keményebbé válik. Ha egyes helyeken — mint például Eupen a Malmedy térség-csoportok már német területre is léptek, német részről ennek nem tulajdonítanak nagyobb jelentőséget mert ezek a helyek még a Siegfried vonal előtt vannak.

A balkáni és a szlovákiai helyzet

Berlinből jelenti: (MTI) A balkáni hadihelyzettel kapcsolatban Berlinben arra a megjegyzésre szorítkoznak, hogy a régebben előkészített német ellenintézkedések már kezdik éreztetni hatásukat.

Pozsony. (MTI) *Durcsánszki* volt szlovák külügyminiszter beszédét mondott, amelyben felvetette a kérdést, hogy mi lehet a bolsevistáktól támogatott szlovákiai felkelőbandák tulajdonképpeni célja. A szovjet célja zürzavart felidézni Szlovákiában, hogy könnyebben hatolhasson előre a Kárpátokon át. *Benes* viszont azt bizonyítja a bolsevisták előtt, hogy a szlovákok Csehszlovákia helyreállítása mellett vannak. Végül is szlovákiában néhány ezer halott és többmilliárdos anyagi kár az eredménye a bolsevisták és *Benes* együttes aknamunkájának, mindez pedig csak annak az érdekében, hogy valamilyen cseh imperializmus akar uralkodni Szlovákia felett.

Jelentés a délerdélyi harcokról

Berlinből jelenti: (MTI) Az Interinf jelenti: A 3-ik ukrán hadsereg élei át-lépték a Keleti Rhodopet és Trácia fele haladnak.

A 6-ik szovjet páncélos hadsereg erős részei a Déli Kárpátokon át özőlőnek a délerdélyi medencébe, ahol a harcok a Maros északi partján súlyosabbakká váltak.

A magyar és német csapatok is szilárd hegyiállásokat foglaltak el és ezekből eredményesen védekeznek.

A bolsevista és román támadások kedden 16 páncélosuk kilövése után elcsendesedtek. A német tüzérségi tűz elütte a szovjet utászokat, akik hidakat kártak verni a Maroson.

Tegnap éjszaka ellenséges légitámadás érte Budapestet

A MTI jelenti: Szeptember 13-án a késő esti órákban északkelet felől párszáz ellenséges gép repült be az ország lég-

terébe és a főváros ellen támadást hajtott végre. Tüzek és károk keletkeztek. Eddig 9 gép felövéését jelentették.

Az orosz-román fegyverszünet 4. pontja

Stockholmból jelenti: (MTI) A Romániával kötendő fegyverszünet negyedik pontja úgy hangzik, hogy újból helyre-

állítják az 1940. június 28-iki szovjet-román egyezményben a Szovjet Unió és Románia között megállapított határokat.

szerkesztői asztalához. Fájdalmas szívvel nézünk az üres asztal felé, mert tudjuk, hogy többé nem tér ide vissza. Pedig mennyire vártuk őt, hányszor reménykedtünk, hogy ismét hallani fogjuk szavát. A jó Isten másképp rendelkezett.

Fájdalmas télekkel bucsuzunk szeretett főszerkesztőnkől s örízni fogjuk azt a nemes lángot, amelyet itt lobogtatott közöttünk. Az ő hitével, rendíthetetlen bizalmával hirdettük a jövőben is a magyar élniakarást.

Német és magyar csapatok Délerdélyben visszavertek erősebb ellenséges támadásokat

A német véderőparancsnokság közli: Német és magyar csapatok Délerdélyben visszavertek erősebb ellenséges támadásokat és ezalkalommal számos páncélosot kilöttek.

Sanak és Krosno mellett tovább tartanak a heves szovjet támadások. Varsótól délkeletre heves harcok lángoltak fel, amelyek folyamán a szovjet számos csatárepülő és páncélos támogatásával egy betörést tudott elérni. Tovább északra 19 páncélos elvesztése mellett összeomlottak az ellenséges támadások. Osztrólenkától északkeletre csapatunk súlyos harcokban, Lomsa feladásával megakadályozták a szovjet széles arcvonalon megkísérelt áttörését. Raseinen, Schlagarren és Brucke térségéből élénkebb helyi harcok eredményességét jelentenek.

Közép-Finnországban a szovjet ismételen megkísérelt, hogy betörjön elhárító mozdulatainkba. Kénytelenek voltak véresen visszaverni.

A Balkánon ellenintézkedések vannak folyamatban a Románia és Bulgária nyugati határaihoz előrenyomuló ellenség ellen.

Tell Vilmos előadására invitálták a finn küldötteket Moszkvában

Stockholm. (MTI.) Az Interinf jelenti: A finn nemzet már egy hete várja a moszkvai híreket, ahol a Kremlben dől el a finn nemzet sorsa. A finn tárgyalófelek Moszkvában vannak, de még semmi jele sincs annak, hogy megkezdtek volna a tárgyalásokat. Csak annyit tudni, hogy a finn kiküldötteket Moszkvában egy harmadosztályú kis szállodában helyezték el. A finn kiküldötteket második moszkvai estjükön meghívták a színházba, hogy az alkalomhoz illeően megnézzék Schiller szabadságharcdrámáját, a Tell Vilmost.

Az adriai szakaszon megszakadt az angolszász offenzíva

A német véderőparancsnokság közli: Olaszországban az Arnótól északra főlegesen harcoló utóvéd csapataink tüzeben számos ellenséges támadás véresen összeomlott. Az adriai partvidéken hadosztályaink ismét teljes elhárító sikert értek el a Pian di Castello és Riconone között eredménytelenül támadó ellenféllel szemben.

Berlinből jelenti: (MTI.) Az Interinf jelenti: Mint ahogy a brit 8-ik hadseregnek a nagy veszteségek és a makacs német ellenállás következtében az adriai szakaszon megkezdett szakítási offenzíváját, a szövetségesek most a Liguri tengerparttól a Sieve folyótól keletre lévő hegyekig terjedő széles arcvonalon tesznek előkészületeket a támadásra. A súlypontok a Firenzétől, Lukától és Pistoyától északra lévő térségekben rajzolódnak

ki. Az adriai szakaszon megbénult a brit-tek támadó ereje. A Tavele-tóól északra lévő hegyekben német gránátosok megjelentésszerűen betörték a brit állásokba.

Német csatárepülők bombázták Karánsebes pályaudvarát és a temesvári vasutvonalat

Berlinből jelenti: (MTI.) Az Interinf jelenti: Német csatárepülőgépek kedden bombázták Karánsebes pályaudvarát és repülőterét. Támadást intéztek a Temesvár-Lugos-Szászváros közti vasutvonal ellen is. Többek között 16 mozdonyt elpusztítottak.

A román fém és fémunkásokat már szállítják a Szovjetunióba

Bécsből jelenti: (MTI.) A Grazer Tages Post értesülése szerint a Szovjetunióba szállítandó 1,400,000 román munkás egyrészt elhurcolása már folyik.

Súlyos elhárító harcok a nyugati arcvonal gyújtópontjain

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelenti a Német Távírási Irodának: A véderő főparancsnoksága közli: A nyugati arcvonalon az eddigi gyújtópontokon tovább tartanak a kemény elhárító harcok. Csapatunk ezúvós ellenállása Hasseltól északra, valamint a Verviers térségéből Aachen irányában indított áttörési kísérleteket megghiúították. Luxemburgtól északra a legutóbbi napok harciban kilőttünk 142 ellenséges páncélosot és páncélos felderítő kocsit. Ezenkívül 40 páncéltörő ágyút zeákmányoltunk vagy megsemmisítettünk. A Mosel felől folyóan át amerikai kötelek nyomulnak előre Luneville felé. Neuf Chateauban is súlyos harcok folynak. Az ellenség nyomása Vesoul és a sváji határ között

Német páncélos-felderítő kocsik előrehaladtak és több páncélosított járművet megsemmisítettek és sok fogollyal tértek vissza kiinduló állásokba.

Berlinből jelenti: (MTI.) A Német TI jelenti: Német és magyar csapatok kedden Dél-Erdélyben visszavertek erősebb szovjet támadásokat. Betörési helyeket elreztettek és e közben számos páncélosot kilöttek.

Előbb a fémunkásokat, majd a fémunkásokat szállítják a Szovjetunióba. A bolsevisták Romániában féktelen terrort fejtenek ki.

levő biztosító erőink ellen tovább tart. A nyugati megerősített kikötők ellen az ellenséges támadások erősödtek. Az ellenség Calais-t és Dunkirkent hét ízben is eredménytelenül támadta. Ellenséges páncélosok a legsúlyosabb tüzezési előkészítés és folyamatos légitámadások után benyomultak Le Havre-ba. A védők a legvégső hősi ellenállást fejtették ki. Brest fő küzdőterében a véderő valamennyi részéből álló csapatok szintén elkeseredetten harcolnak az állandóan támadó ellenséggel. Lorient előtt ellentámadásaink az ellenséget több helyen visszavetették és jelentékeny károkat okoztak nekik. A francia-olasz határ alpesi hágoínál a helyi harcok tovább tartanak. Több ellenséges előretörést visszavertünk.

Szerdán szórványos bombázást jelentettek

A MTI jelenti: Szeptember 13-án dél-előtt körülbelül 500 ellenséges gép repülte át a Dunántul légtérét. Ugyanekkor erősebb ellenséges kötelék repült be

Északkelet felől is az ország légtérébe. Szórványos bombázást jelentettek. Több ellenséges gépet lelőttünk.

Le Havre helyőrsége feladta az egyenlőtlen hősi harcot

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Le Havre helyőrsége, miután a várost teljesen elhamvasztotta, kedden a következő rádiójelentéssel búcsúzott: „Éljen a Führerünk, népünk és hazánk!” Le Havre kikötő berendezéseit ugyanolyan alaposággal pusztították el, mint a Cherbourg-i kikötőt.

Le Havre égő és füstölgő romhalma-

zá vált. Az erőd legénységének maradványa a további védelmi lehetőségek híján kénytelen volt feladni az egyenlőtlen harcot. A katonai jellegű berendezéseket felrobbantották. Ez áll mindenekelőtt a kiötőberendezésekre, amelyek, akár csak Cherbourgban, beláthatatlan időn belül nem lehet helyreállítani. Le Havre polgári lakossága 10.000-nél jóval több halottat vesztett. A naponta tartó súlyos tüzek, illetve bomba- és gránátrepeszék ugyanannyi embert súlyosan megsebesítettek. Alig van olyan polgári lakos a városban, aki károsodás nélkül úszta meg az ostromot, mivel a város valamennyi építménye az alapfalig le van rombolva és a felépítmény nélküli pincék nem nyújtanak védelmet.

A osztonaszízetek német legénysége

Mozik műsora:

APOLLÓ: Andante.
BELVÁROSI: Szegény gazdagok.
CASINO: Szép csillag.
KORONA: Muzsikál a mult.

válasz nélkül hagyta az ellenség többszöri megadásra irányuló felszólítását. Stockholm. (MTI.) A Német TI jelenti: Georgiev, az új bolgár miniszterelnök kijelentette rádióbeszédében, hogy mindazokat a bolgár minisztereket, akik 1941 január 1. óta töltötték be miniszteri állást, letartóztatták, egy néhány kivétellel, akiknek sikerült elmenekülniük. — Visszahívták azonkívül a külföldön volt 15 bolgár követet.

Románia és a Szovjetunió között megkötötték a fegyverszünetet

Stockholmból jelenti: (MTI.) A Német TI jelenti: A moszkvai rádió szerint a szovjet külügyi népbiztosága hivatalosan közölte, hogy Romániával megkötötték a fegyverszüneti egyezményt. Ennek szövegét később teszik közzé.

Berlinből jelenti: (MTI.) Illetékes német helyről közlik tájékoztatásul: Románia és a Szovjetunió között megkötötték a fegyverszünetet. A fegyverszüneti feltételeket még sem tették közzé. Ez a tény — berlini körök megítélése szerint — fényt vet arra a helyzetre, amelybe Románia került. Ez a helyzet nagyon emlékeztet Olaszország helyzetére, amely még ma nincs tájékoztatva a feltételekről, amelyekkel Badoglio az országot kiszolgáltatta az angolszászoknak.

Fél millió márkát kapott egy német mérnök Lindemann elfogásáról

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: Az 1944. július 20-iki eseményekkel kapcsolatban keresett és szökésben lévő Lindemannt elfogták. Lindemann egy félszáz lakásán találták meg, ahol menedéket talált. Egy hatósági mérnök véletlenül szerzett tudomást tartózkodásáról és rögtön jelentette. Meg is kapta a hirdetett fél-millió márká jutalmát.

A szovjet lefegyverezési a bolgár katonákat Szófia negyedrésze romokban hever

Isztanbulból jelenti: (MTI.) Amerikai tudósítók jelenti, hogy Szófia belvárosának harmadrészét, külvárosainak negyed-részét a légitámadás és tűz lerombolta. A félmillió lakosának csak a fele tért vissza. Szófiában érezhető a félelem a szélsőséges elemek zavargásától. A Bulgáriába érkezett szovjet csapatok lefegyverzik a bolgár katonákat. A szovjet csapatok parancsnokának rendelkezésére a német foglyokat és a bolgár kikötőkben tartózkodó német hajókat az oroszoknak adják át.

Berlinből jelenti: (MTI.) Illetékes német helyről közlik tájékoztatásul: Eisenhower táborok a Ruhr- és Reine vidék lakosságához intézett felhívásában kijelentette, hogy felelősségre vonják mindazokat, akik ezeken a területeken nem németek ellen rémítettek visznek véghez. Más szavakkal ez azt jelenti, hogy Eisenhower szerint a németek elleni rémítettek nem büntetendők. Berlinben ezzel kapcsolatban kijelentik, hogy megjegyzi Eisenhowernek ezt a nyilatkozatát.

MAGYAR ERŐ

A világ eseményei képekben

Ara 40 fillér

Kapható a MAGYAR LAPOK arusainá

Dr Paál Árpád országgyűlési képviselő, főszerkesztő a tegnapi esti légiriadó idején az óvóhelyen meghalt

Eltávozott egy igazi erdélyi magyar, a magyar közélet és újságírás kimagasló tagja, meghalt dr. Paál Árpád országgyűlési képviselő, nyug. alispán, író és lapunk főszerkesztője.

Hősies és áldozatos élete

Dr. Paál Árpád országgyűlési képviselő, a *Magyar Lapok* főszerkesztője. 1880 október 16-án, Brassóban született. Középiskolai tanulmányait Kolozsváron és Székelyudvarhelyen végezte, majd a kecskeméti jogakadémia hallgatója lett és a kolozsvári egyetemen szerzett jog- és államtudományi doktorátust.

Már kisdíák korában vonzódott az újságírás felé a később mint jogakadémiai hallgató megindította a *Jogakadémiai Lapok* című hetilapot, amely jelentős tényezővé vált a kecskeméti főiskolai hallgatók életében. 1903-ban mint Kecskemét város fogalmazója kezdte közigazgatási pályáját. Innen Székelyudvarhelyre került, ahol előbb mint árvaékei ülnök, majd mint vármegyei főjegyző és helyettes alispán működött. Udvarhelyen alapított családot. 1919 elején a román megszálló hadsereg elhurcolta hivatalából s előbb, 1919 április havában Déván, utóbb 1920 áprilisában hadbírósként állították. Mindkét alkalommal halálbüntetésre szóló vádiratot terjesztettek elő ellene. A vád indokolása az volt, hogy dr. Paál Árpád tisztviselőitársait és vármegyeje közönségét ellenállásra, a magyar államhoz való hűségre szervezte. A hadbírósként alkalommal elfogadta dr. Paál Árpádnak a belgrádi fegyverszüneti szerződésre való hivatkozását s felmentette őt a felségsejtes vádjára és annak következményei alól.

Dr. Paál Árpád fogságba hurcolása alatt és börtöneiből folytatott levelezéseivel, illetve az internáló helyein fölvevő öszeköttetésekkel résztvevett az erdélyi magyar értelmiség nemzeti ellenállásának s a székely hadosztály szervezésének munkálataiban. Az 1919—1921 közötti időkben egyik vezetője volt annak a „Szellemi Front” nevezetű mozgalomnak, amely azokban az években Erdélyi magyarságát a magyarországi hazafias szervezetekkel, különösen az Aradon és Szegeden alakult magyar ellenkormányval öszeköttetésben tartotta.

Az 1920-ik év május hava óta a kolozsvári *Keleti Újság* munkatársaként magyar népkisebbségi újságíró lett. Gyakran bentazta Erdélyt, különösen a Székelyföldet és mindenütt hathatósan közreműködött a magyar szellem ébrentartására irányuló munkában. 1920 októberében családjával együtt Kolozsváron telepedett le. Újságírói tevékenysége mellett résztvevett a romániai magyarság első összefogó szervezetének, az Erdélyi Magyar Szövetségnek 1921 januárjában történt megalakításában, e szervezet alapszabályainak kidolgozásában és első intézőbizottságában. A trianoni békeszerződés aláírása után a romániai magyarság politikai aktivitásának megindítását kezdeményezte s e kezdeményezés folytán az ő ügyvezetőségével alakult meg az Erdélyi Magyar Néppárt, majd dr. Grandpierre Emil vezetésével a Magyar Nemzeti Párt, mely két alakulat összefoglaló szervezatként az Erdélyi Magyar Szövetséget ismerte el maga fölött. Miután a szövet-

séget feloszlatta a román kormány, a két politikai párt egyesült és megalakult a romániai Országos Magyar Párt, amelynek már megalakulásakor dr. Paál Árpád egyik alelnöke és elnöki tanácsának tagja lett s ebben a megbízatásban többszöri megválasztás után 1940-ig megmaradt.

Dr. Paál Árpád 1925-ben, saját kis öröklött vagyona befektetésével résztvevett a kolozsvári *Újság* című napilap újjászervezésében, amely lap 1927-től kezdve a romániai Országos Magyar Párt első hivatalos lapja lett. Miután a párt 1928 nyarán megszerezte a *Keleti Újság* tulajdonát is, az *Újság* beolvadt ebbe a lapba s ettől kezdve dr. Paál Árpád vezércikkírója lett. Kiváló közírói munkássága rendezetesen tájékoztatta a közönséget a Magyar Párt álláspontjáról. Különös feltűnést keltett az a bátorhangú vezércikkje, amelyben — mikor a román kormány a magyarság bevonásával akarta megünnepelni Nagyrománia fennállásának tizéves jubileumát, — kifejtette, hogy a magyarság saját nemzeti önérzete feláldozása nélkül nem vehet részt ebben az ünneplésben.

Az 1927—30-ik években Szatmár megyének magyarpárti országgyűlési képviselője volt a bukaresti parlamentben. Képviselői működése alatt tevékenyen résztvevett Szatmár- és Szilágy-megyék magyarságának politikai, közigazgatási és iskolaiügyi megszervezésében, amely e megyék határszéli helyzetére való tekintettel különösen nagy feladatot jelentett. A parlamentben is résztvevett a vallásügyi és iskolaiügyi kérdések tárgyalásában s egy beszédében felvetette a székely kulturális önkormányzat kö-

vetelményét is, amivel nagymértékben magára vonta román politikai körök ellenérzését. Igen nagy munkát végzett a Maniu-féle közigazgatási törvényjavaslat bizottsági tárgyalásai során. Az új törvény szerinti közigazgatási választásokra és újjászervezésre nézve az Országos Magyar Párt központjának az utasításait előadóként ő dolgozta ki a párttagozatok részére s ő végezte a sajátában is a magyar közönség irányítását a közigazgatásban való helyfoglalás kereszttüvelére. Az 1930—1931-ik években a Magyar Párt kolozsvári tagozatának elnöke volt. A párt felhívására törvénytervezetet dolgozott ki, amely a párizsi népkisebbségi szerződés 11. szakaszának — a székelyek közművelődési önkormányzatának — a megvalósítására vonatkozott. A párt marosvásárhelyi közgyűlése el is fogadta a tervezet alapelveit.

Dr. Paál Árpád 1932 januárja óta a *Magyar Lapok* főszerkesztője. Nagy odaadással végezte munkáját. A román megzallás alatti nehéz körülmények között a keresztény magyar egyházak és a magyar nemzet iránti hűségre nevelte közönségét s mindig szószóloja volt a kisemberek és a munkásság érdekeinek. Nagyváradai újságíróskodása alatt is résztvevett a romániai magyarság általános közéleti mozgalmában és számos dolgozatával, előadásával tett kiváló szolgálatot a népkisebbségi magyarságnak.

A felszabadulás után alispáni rangban nyugdíjazta őt a magyar állam s közéleti érdemei elismerésül országgyűlési képviselőnek hívták be. Nagyvárad város törvényhatóságának tagja lett s alelnöke volt a Magyar Újságírók Országos Egyesületének.

Betegsége és halála

A megfeszített munka s az idegőrlő megpróbáltatások, amelyeket közéleti és újságírói pályáján ki kellett állania, aláásták egészségét és már 1938-ban szívgyöngöség hatalmasodott el rajta. De tovább dolgozott. 1943 májusában azonban, egy képviselőházi felszólalása után szívroham támadta meg. Még egyszer visszanyerte munkaképességét, novemberben azonban, az Erdélyi Párt marosvásárhelyi közgyűlése után, — amelyen utoljára fejtett ki közéleti tevékenységét — súlyosabbra fordult állapota. Előbb Nagyváradon, a Szent József szanatóriumban, majd a kolozsvári klinikai kórházban kezelték, de ez év tavasza óta itthon, Lukács György utca 32. szám alatti lakásán ápolták hozzátartozói. Hónapról-hónapra fogyott életeréje, de a magyar sors iránti

izzó érdeklődését az utolsó pillanatig nem veszítette el. Szerdán este, az első légiriadó alkalmával viszonylag jó hangulatban ment le az óvóhelyre feleségével és leányával együtt. Alig helyezkedett el az itt lévő nyugágyon, hirtelen rosszul lett és a haláltusa minden látható jele nélkül néhány perc alatt megszünt élni.

Felesége, született Szántár Franciska és gyermekei, Mária, Anna, Géza és István gyászolják.

A város a maga halottjának tekinti a nagy elköltözöttet és díszsírhelyet jelölt ki számára.

Paál Árpád temetéséről most történik intézkedés.

A temetés előreláthatólag szombaton délután lesz.

Kovács Nagy Pál lett Budapest főkapitánya

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó Ur Petrányi György budapesti rendőrfőkapitányt állásától felmentette és helyébe Kovács Nagy Pál rendőrfőkapitányhelyettest nevezte ki.

Kovács Nagy Pál néhány hónappal ezelőtt a nagyváradai rendőrség vezető-

je volt főtanácsosi rangban, majd itt érte főkapitányhelyettesi kinevezése. A magyar rendőrtisztai kar egyik legkiemelkedőbb tagja, ki általános tiszteltetésnek és megbecsülésnek örvend. Kiváló képességei és magartartásának méltó elismerése a budapesti rendőrség élére való állítása.

Nagyváradon és több bihar megyei községben elhalasztották a népiskolákban a tanítás megkezdését

A debreceni kir. tankerületi főigazgatóság rendelete alapján dr. Martsa Dénes tanügyi főtanácsos, tanfelügyelő ma a következő rendeletet adta ki az elemi iskolák megnyitásával kapcsolatban:

A tankerületi kir. főigazgató úrtól vett rendelkezés alapján a közvetlen rendelkezésem alatt álló népiskolákban a következő helyeken a tanítás megkezdését további intézkedésig elhalasztom:

Nagyvárad thj. város, Nagyszalonta megyei város, az élesdi járás egész területén, a nagyvárad járás területén, Kismarja, Nagykereki, Nagyszántó, Kisszántó, Hegyközkovácsi, Bihar, Bors, Hegyközujlak, Hegyközpályi, Bihar-szentjános kivételével, a cséfal járásban Biharugra, Mezögyán, Geszt, Zsadány kivételével, a nagyszalontai járásban Sarkadkeresztúr és Okány kivételével, a szalárdi járásban Biharvajda, Biharfélegyháza, Pelbárláda, Jákóhodos, Nyüved, Hegyközszentimre, Szalárd, Poklostelek és Szentjobb kivételével, a margittai járásban Margitta, Érbogyoszló, Apátkeresztúr, Albis és Monospetri kivételével.

Minden városban és községben meg kell szervezni a kölcsönös munkamegsegítést

A Hivatalos Lap mai számában megjelent a földművelésügyi miniszter körrendelete, amely szerint minden községben és városban meg kell szervezni a kölcsönös munkamegsegítést. Mindenki kötelezhető arra, hogy saját munkáján felül, mások munkájának elvégzésénél is segítse. Ugyancsak mindenki kötelezhető munkaeszközeinek, igaerejének, munkagépeinek, fogatos és gépijárműveinek a szükséges munkálatai elvégzésén felül, mások munkájának elvégzésében való kötelező felhasználására. A rendelet felsorolja, hogy milyen sorrendben kell elvégezni a segítőmunkálatokat és megállapítja, hogy mindenképp a hadbavonultak hozzátartozóit kell megsegíteni.

Svájci tiltakozás

Bern. (MTL) A Német TI jelentő Svájci hivatalos jelentés szerint Svájc washingtoni követségét utasították, hogy komoly formában hívja fel az Egyesült Államok kormányának figyelmét Svájc légtérének az amerikai légierő részéről az elmúlt napokban ismételt történet súlyos megsértésére és az ezzel kapcsolatos támadócselekményekre.

EGY VILÁGHIRŰ NÉMET ARTISTANÓ HALÁLOS SZERENCSETLEN-SÉGE. Stockholmból jelentik: Edith Matie Busch 23 éves német artistanő, a világhírű Renz-csoport tagja és a Busch cirkuszdinasztia ivadéka péntek este Göteborgban halálos szerencsétlenség áldozata lett. Egy 14 méter magas árbocról lezuhant és súlyos beled sértüléseibe belehalt. A szerencsétlenség nem az előadáson hanem előtte, az utolsó előkészületek alatt történt.

Kávészakban és vendéglőkben kérjük a „MAGYAR LAPOK”-ot.

ISMERJÜK MEG A MAGYART

A fajta-kutatás érdekes eredményei

Divatos kérdés ma a faji, helyesebben a fajta-kérdés. Divatos volta okozza, hogy annyi magán-fajtkutató foglalkozik vele, akik egy-két ismertető szakkönyv elolvasása után csalhatatlan szakembernek képzelik magukat. E kontárok hangoskodása gyakran elterli a tudomány embereinek csendes munkáját, és annak eredményeiről a figyelmet.

A magyar nép anthropológiai arculatából egyre több vonást ismertünk meg az utóbbi évtizedek során. Elsősorban a magyar parasztság körében végeztek kutatások jelentős munkát. A magyar közép-osztályra e vizsgálódások nem igen terjedtek ki. Pedig, ha meggondoljuk, mily értékes következtetésekre juthatunk a fajtabeli testi adottságokból a szellemi tulajdonságokra, tisztán fog állni előttünk a nagy jelentősége azoknak az adalékoknak, amelyeket az anthropológiai kutatások hozhatnak fel annak a kérdésnek eldöntésére: mennyiben magyar a közép-osztály, a nemzet vezetőrétege.

Egyedül az egyetemi hallgatók körében végeztek eddig Magyarországon a középosztályból anthropológiai kutatásokat. A debreceni egyetem: a dr. Neuber Ede professzor által kezdeményezett, majd dr. Jeney Endre által továbbfejlesztett kötelező orvosi vizsgálaton egyre nagyobb teret kapott az anthropológiai vizsgálat is. A debreceni példát követve, a budapesti egyetemen is minden hallgatót embertani vizsgálat alá vetnek.

A debreceni egyetemen dr. Balogh Béla magántanár végzi a hallgatókon az anthropológiai vizsgálatokat. Megkértük, nyilatkozzék ezekről a vizsgálatokról és a máris mutatkozó eredményekről.

Ha tájékozódni kívánunk egy embercsoport (család, társadalmi réteg, nemzet) biológiai állományáról, vagy éppen értékvizonyairól, akkor csakis az egyének vizsgálati adataiból indulhatunk ki. Még a legapróbb, leglényegtelenebbnek látszó testi jelleg is döntő fontosságú lehet bizonyos kérdésekben. Ezért vizsgáljuk az egyetemi hallgatók tápláltsági állapotát, testtartását, megmérjük a testmagasságot, a testsúlyt, a mellkerületet, a mellkas tágulásának mértékét, megállapítjuk a súlyhiányt, illetve súlytöbbletet, a testalkat típusát, a fej és az arc fontosabb méreteit, leírjuk a csont- és izomszövetet, valamint a zsírszövet állapotát, a homlok, a járomív, a nyakszirt, az orr, a szem, a fül jellemvonásait, a szinkomplexiót stb.

Az anthropológiai felvételt a gyakorlati orvosi vonatkozásokon kívül tisztán tudományos szempontok is indokolják. A távolabbi cél igen bonyolult összefüggések kutatása, pl. milyen kapcsolatok vannak a fajta és az alkat között, a fajta és a kórhalamok között, vagy az egyén fajtaszerkezete és lelki szerkezete között.

Máris mutatkoznak bizonyos részletes eredmények. Pl. méréseinkből kitűnt, hogy az egyetemi hallgatók átlagos testmagassága évről-évre nő, testsúlya és ezzel teltségi állapota csökken. Ez a változás sokkal nagyobb mértékben nyilvánul meg a férfi hallgatókon, mint a nőhallgatókon.

Feltűnőnek találom, hogy a debreceni egyetemi hallgatók fajtaszerkezetében az északi, de különösen a dinári elem az országos átlagot meghaladó arányban, a turáni és a keelteurópai elem — tehát a magyarság két eredeti főeleme — az országos arányszámon alul szerepel. Az alpi elem nem olyan nagy gyakorisággal, mint a budapesti hallgatók fajtaszerkezetében.

— Megállapítottuk azt, hogy az egyetemi hallgatók átlagos fejkerülete jóval nagyobb, mint annak a vidéknek a lakosságáé, ahonnan a hallgatók származnak. Ez a jelenség bizonyos kiváltságokra, szelekcióra engednek következtetni, mely meghatározólag működik a nemzet vezetőrétege kialakulásában.

— Hangsúlyoznom kell, hogy az elstett következtetések semmiesetre sem

szolgálik a tudományos haladást. Meg kell becsülnünk a részletvizsgálatok szerény, de biztos eredményeit. Tovább kell dolgoznunk, mert az egyetemi hallgatók egészségügyi és anthropológiai vizsgálatának végső célja a magyar ifjúság megismerése és az eredmények felhasználása a magyarság javára. Török Aurél, a nagy magyar antropológus több mint hatvan évvel ezelőtt egyik előadásában felkiáltott: „Uraim, nem ismerjük a magyart!” Ma sem mondhatjuk azt, hogy már ismerjük — fejezte be nyilatkozatát dr. Balogh Béla.

A Körösbe zuhant ma délben egy teherautó

A hidról lekanyarodva nagy szaltóval fordult a folyóba a gépkocsi. A rajta ülők könnyebben megsérültek

Ma délelőtt különös szerencsétlenség történt a Szent László-téri Körös híd mellett. Egy teljes sebességgel haladó teherautó áttörve az út melletti korlátot, belefordult a Körösbe.

Délelőtt 11 óra tájban egy fával megterhelt teherautó ment keresztül a Körös-hídon. A teherautó „Vitéz Haró, rum és pálinkagyáros Kapucínus utca 1. szám” cégjelzést viselte. Jelenleg ugyancsak Mateosz autó és gépkocsi.

Amint a teherautó kifordult a városháza fel a Körös híd, a soffőr nyilván elvesztette uralmát a gép fölött vagy rosszul vette a fordulót, mert a gépkocsi rárohant a folyó melletti gyalogjáróra, nagy szélességben áttörte a korlátot és merész szaltóval belefordult a folyóba. A gépkocsi teljesen megfordult a levegőben, kerekével felfelé feneklett meg a Körös hullámozó medrében.

Pillanatok alatt ezre és ezren rohantak a folyóhoz és izgatottan lesték, hogy mi történt a gépkocsi ülökkel. Megnyugodva látták pár perc múlva, hogy a soffőr nagynehezen kímászott a lülkéből és a segítségére sietők segítségével kijutott

a sekély vízből. Ugyancsak kimenekültek társai is.

Az volt a szerencse, hogy a gépkocsi alig egy méterre a parttól feneklett meg, ahol a vizállás nagyon alacsony. Azonnal kihívták a mentőket és a tűzoltóság, valamint katonák kezdtek meg az autó kimentését.

Rehák Tamás tűzoltóparancsnok személyes irányításával történt meg a teherautó kimentése. Átvontatták a tulsó kevéssé meredek, meglehetősen lejtős partra és ott sikerült is kötelek ráerősítésével felhuzni.

A rendőrök a mind sűrűbben odaseregülő tömeget távolították a helyszíntől, majd megindult a farakomány kiemelése a vízből. Ez is teljes mértékben sikerült. A teherautóban persze alapos kár esett. Emberéletben nem esett kár, mindössze a soffőr, Jenei József szenvedett lábtörést és orrsonttörést, két térsa pedig kisebb zúzódásokat. A mentők első segítségnyújtás után beszállították őket a kórházba.

A szerencsétlenség ügyében a vizsgálat megindult.

FELHÍVÁS

A szovjettel szövetségelt román sorkatonaság megtámadta határainkat. Az a veszély fenyeget bennünket, hogy a szovjettel együttműködő áruló román hadsereg a bolsevizmus uralmát akarja behúzni hazánkba. Ez ellen harcol a magyar honvéd és a német katona.

Felhívjuk a falvak és városok népét együttműködésre a bolsevizmus istentelen, rabló és gyilkos uralma elleni harcunkban. Elvárjuk, hogy a közös ellenség elleni harcunkban a lakosság minden támogatást megad a magyar honvédnek és a német katonáknak.

Felhívjuk a lakosság figyelmét arra, hogy a magyar honvédség és a német katonaság kíméletlenül letör a lakosság részéről minden ellenszegülést, megakadályozza az ellenséggel való együttműködést és a legerélyesebben megteror minden olyan cselekedet, mely biztonságát veszélyezteti és céljait hátráltatja.

Tilos: fegyverek, lőszer, robbantó eszközök rejtetése és raktározása. Mindaz a polgári személy, akinek birtokában fegyver, lőszer, robbantószer vagy más hadianyag van, 24 órán belül köteles a magyar parancsnokságnak beszolgáltatni.

Tilos román és szovjet hadifoglyok, szökevények, ejtőernyős katonák, partizán banditák, vagy más ellensé-

ges személyek rejtetése és támogatása. Aki ilyenről tud, azonnal tartozik jelentést tenni a katonai parancsnokságnál.

Tilos a különböző műtárgyak, hidak, vasutak, épületek rongálása vagy szándékos tönkretétele, továbbá az ilyenek körül való céltalan és indokolatlan ácsorgás.

Tilos az ellenségnek bármilyen formában való közvetlen, vagy közvetett segítése, hírszerzés, hírek továbbítása, az ellenséges propaganda elősegítése és támogatása.

Mindazok a polgári személyek, akik a felsorolt cselekedetekkel gyanúsíthatók, a hadművelési területre érvényes rögtönítélő bíróság elé állítandók és halálbüntetéssel sújtandók.

A magyar honvéd és a német katona győzelmes harcokban megállította és visszaverte a román áruló hadsereget és eredményesen folytatja a harcot a világot fenyegető bolsevizmus ellen a végső győzelemig.

Az illetékes parancsnokság.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Méreg a pálinkában

Jani Péter bellegelői gazdálkodó, 24 éves fiatalember tanyáján öngyilkossági szándékból szilvapálinkában feloldott nagymennyiségű ismeretlen méreggel megmérgezte magát. Az életűnt fiatalember rövid idő múlva heves göresöket kapott, majd eszméletét veszítette. Ilyen állapotban találtak rá a tanyabeliek, akik kórházba szállították.

Az életűnt gazdálkodót gyomormosással és injekciókkal sikerült eszméletre téríteni. Kihallgatása során elmondotta, hogy négy év óta jegyben járt egy leánnyal, akit azonban nagykorúságukig nem tudott feleségül venni. Ehből már csak néhány hónap hiányzik, azonban közben a lány megúnta a hosszas menyasszonykodást és a napokban férjhez ment, hogy ezért akarta életét eldobni.

Másból. Ez annyira elkeverítette, hogy nem lett volna érdemes! — jelezte ki.

Állapota súlyos, de nem életveszélyes. Mivel öngyilkossági szándékáról lemondott, az ügyben megszüntették a vizsgálatot.

Nagyváradai hős kitüntetése

A szeptember 6-iki Honvédségi Közlönyben a következő hivatalos közlemény jelent meg:

„A Kormányzó Ur Öfömlétsége Budapest 1944. augusztus 29-ik napján kelt legfelsőbb elhatározásával a szovjet elleni hadműveletek alkalmából adományozni méltóztatott a Magyar Erdemrend Lovagkeresztjét, hadiszalagon, a kardokkal Draskovich Tibor tartalékos zászlós-nak, az ellenség előtt tanúsított kiválóan vitéz és önfeláldozó magatartásáért.”

Draskovich Tibor, a Városi Közös-mek vezérigazgatójának, Bazill Mihály-nak a fia és a keleti harctéren esett el az oroszok ellen vívott harcokban és ott is temették el ideiglenesen.

Felhívás a fűszerkereskedőkhöz!

Értesítem a fűszerkereskedőket, hogy a cukorhiány miatt be nem váltható befőzései cukorutalványokat a felektől nyugta ellenében vegyék át azt a Közélelmészeti Ügyosztály a már megadott határidőn belül elemezésére elfogadják. A cukor akkor lesz kiszolgáltva, amikor kellő ellátmány rendelkezésre áll.

Nagyváradai Kereskedelmi Csarnok

A bombakárosultakért

Czegledi Sándor	30.—
Libik Károly asztalos	100.—
Libik Károly asztalosüzem munkásai	100.—
Biró János	200.—
magyarádi Boros István dr.	40.—

pengőt adományoztak a bombakárosultaknak.

Uj székesfehérvári főispán. A Kormányzó Ur Toldi Árpádot, a Fejér megye és Székesfehérvár főispánját — saját kérelmére — felmentette és utódjává Széchenyi György gróf balatonfüredi főszolgabíró-t kinevezte.

A bihari lakosságnak nincs és nem is volt esze ágában sem kimozdulni otthonából...

A mai időkben a megnyugtató leghatásosabb módja a tisztviselő példaadása

Dr. Barcsay Károly bihari főispán beszéde a vármegye tisztviselőihez

Bihar vármegye tisztviselőikara az elmúlt nap testületileg üdvözölte dr. Barcsay Károlyt, az új megyei főispánt. Az üdvözlésre Barcsay főispán igen nagy figyelemreméltó beszédet mondott, melyben fontos kijelentéseket tett. A főispán beszéde így hangzott:

— Ma a hivatali kötelesség a honvéd kötelessége. Megszegése, vagy hiányos teljesítése éppen olyan, mint a zászló elhagyása: hazárulás. Elvárom, hogy Bihar vármegye és a bihari községek minden egyes tisztviselője feladatát a köz és a vezetésére bízott érdekében minden erejével teljesíteni fogja.

— Az utóbbi napokban a vármegyében is bizonyos megokotlan nyugtalanság jelentkezett.

— Ebben a tekintetben a megnyugtató leghatásosabb módja a tisztviselő példaadása. Általában: a vízet prédikálás és borítás korszaka lejárt. Azt, amit az államhatalom parancsol, csak akkor van erkölcsi jogosultságom mástól, tehát a vezetésre bízott állampolgároktól is megkövetelni, ha előbb magam maradéktalanul teljesítettem. Mert a lakosság úgy viselkedik, amilyen magatartást előljáró vezetői tanúsítanak.

— Megértem, hogy mindenki aggódik a nehéz helyzetekben, családjának sorsa miatt is. De olyan emberek is vannak, akiknek gyenge az idegzete viharfelhők tornyosulását nézni és az első mennydörgéskor magukban érzik a villámcsapást. Ők kiáltanak az első rémhírre mindjárt butorszállító-kocsit után és lázas sietséggel keresik a térképen azt a kis messzelevő községet, ahol biztonságot gondolnak maguk és nagyon féltett súlyos csomagjaik számára.

— Pedig ismerünk olyan eseteket is, amikor a budapesti lakásból elvitt képeket és más drágaságokat egyedül álló bakonyi villában zártá szét egy rejtőbomba.

— A komoly és józan felfogású bihari lakosságnak nincs és nem is volt eszéigében sem kimozdulni otthonából a teljes bizonytalanságba. Mert ehhez a földhöz eltérhetetlen kötelek fűzik, amelyek viharban, megpróbáltatások között még erősebbé válnak.

— Példaadó magatartást követelnek minden tisztviselőtől, úgy a hivatali működés, mint a magánélet terén. Ma pedig főképpen példaadást abban, hogy hiszünk az Istenben, bízunk Kormányzónkban és honvédségünkben. A belső erőnek éppen ez a bizalom a próbája, az erezuának, amelyet honvédeink vérrel hullásával védenek őket és itthonmaradt családjaikat kötelessége ezzel a bizalommal megerősíteni. A tisztviselő pedig köteles ezt ébrentartani. Hittel, nyugalommal járni a becsület és megfeszített munka útján a lakosság előtt. A magam részéről az leszek, aki eddig voltam, minden becsületese bihari ember számára, minden különbség nélkül.

— Hivatalomban a szociális ügyek intézésére, a panaszok meghallgatására és a gyors intézkedések megtételére külön osztályt állítok fel. Gondoskodom arról, hogy a sérelmek fülembe jussanak, főképpen úgy, hogy a lehetőségek

határain belül minél több időt a lakosság körében fogok tölteni.

— Ebben a vármegyében születtem, itt nevelkedtem, évtizedek óta itt dolgozom.

— Hiszem, hogy azok, akikkel eddig is mindig a segítség és szolgálatkészséggel viseltem együtt a bihari ember sor-

sát, megérteneik, támogatnak és bizalmukkal megerősítenek.

— Isten segítségével ipartodom emberi erőmhöz képest szolgálni, segíteni és kötelességemet hűségesen teljesíteni.

A főispán szavai mély hatást váltottak ki a tisztviselők sorában.

A munkásság anyagi helyzetének javításával foglalkozott a miniszter-tanács

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány tagjai vitéz Lakatos Géza miniszterelnök elnöklésével szerdán délelőtt 9 órakor minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács a munkásság anyagi helyzetével foglalkozott és a munkabérekben mutatkozó indokolatlan különbségek megszüntetése céljából elhatározta a bércének üzemenkinti sürgős felülvizsgálását, elhatározta továbbá a munkásság természetbeni ellá-

tásának és pedig különösen ruházati cikkekkel való ellátásának továbbfejlesztését, hozzájárult a hadigondozás újjászervezéséről kiadandó rendelethez, amely a hadigondozási hatáskört a miniszterelnökről és a honvédelmi miniszterrel a honvédelmi miniszterre ruházta át a több más időszerező kormányzati kérdés tárgyalása után egy órakor ért véget.

Egy rabbijelölt teológusnak adta ki magát s máig vígan élt barátnőjével Nagyváradon

A nagyváradai rendőrség politikai ügyosztálya a városban tartott lakásrazzia során a Budai Tibor-utca 1. szám alá jutott el, ahol érdekes fogást eszközölt. A detektívek leleplezték egy rabbijelöltet, aki barátnőjével és édesanyjával együtt keresztényi iratokkal felszerelve vígan élte világát. Leleplezésük a következőként történt:

A Budai Tibor utca 1. számú házában egyik lakásában egy fiatalemberre bukkantak a detektívek, akik felszólították arra, hogy igazolja magát. A budapesti Tudományegyetem bölcsészeti fakultásának indexével igazolta magát. A könyvecske szabályszerűnek látszott ugyan, azonban egyik detektívnek, mert a magát teológusnak mondó személye gyanusnak tűnt fel, hirtelen kérdést intézett hozzá:

— Kérem, legyen szives, mondja meg, mi az a Breviárium Romanum?

— Nem értem ezt a kifejezést válaszolta a magát teológusnak nevező fiatalember, akinek az index szerint Lányi Emil lett volna a neve.

— Egy könyvecske viseli ezt a nevet, így sem tudja, hogy miről van szó — beszélt tovább a detektív, aki mikor nemleges választ kapott, már tudta, hányadán áll „Lányi Emil”. Nevezetesen annyit minden teológus tud, hogy a „Breviárium Romanum” a katolikus papok mindennapos imakönyve. Ha ezt egy teológus nem tudja, az nem teológus. Az állítólagos Lányi különben még több zavaros választ is adott. Például nem tudta pontosan, mikor született az édesanyja.

— Ezt majd megmondja Pipi — beszélt az állítólagos.

— Hát ki az a Pipi? — kérdezték a detektívek.

Kiderült, hogy Pipi az állítólagos teológusnak a „barátnője”. Így mondta az állítólagos. Ez a szó egy teológus szájából annyira furcsának tűnik fel, hogy bárki is láthatta volna, hogy kalandorral áll szemben.

A detektívek nem is faggatták tovább, várták Pipi hazaérkezését, akiről a fiatalember azt mondta, hogy anyjával együtt a piacon van. Nemsokára Pipi és a „mama” haza is érkezett.

— Hogy hívják asszonyom? — kérdezték tőle a detektívek. Mire az erősen idegen kinézésű asszony bement egy jó magyaros hangzású nevet. Ez a kezűben levő iratok adatai szerint stimmel. Am a detektív tovább kérdezősködött:

— Nos és az édesapja neve mi volt?

— Molnár János. — hangzott a válasz. — Az iratokban Fodor János neve szerepelt.

Erre a detektív kemény hangon ráérezte a triumvirátusra:

— Most aztán le az álarccal! Mondják el, kik maguk?

Kiderült, hogy az asszonyt Weinberger Sándornéknak hívják, az állítólagos teológus a fia és Budapesten rabbijelölt volt. Mint ilyen, a budapesti Tudományegyetemen bölcsészeti tanult. Innen volt neki indexe, amely eredetileg természetesen rabbijelöltnek nevezte meg tulajdonosát. Weinberger Jenő rabbijelölt könyveskőjét Budapesten megvásárolta. Kicséréltette annak két első lapját s így lett belőle „teológus”. Már ez is durva hamisítás, mert tudva-

Állategészségügyi helyzet a megyében

Nagyvárad. A vármegye állategészségügyi helyzetét illetően öröndetes hírt közölhetünk olvasóinkkal. A ragadós száj- és körömfájás, amely a vármegye két északi járásában már hetekkel ezelőtt fellépett, szintén van. Megszűnt a járvány Piskolt községben, ahova a szomszédos vármegyéből hurcolták be ezt a betegséget. Hasonlóképp a margittai járás egyik községében, ahova a betegséget Piskolt után hurcolták be, megszűnt a hasított körmű állatoknak ez a ragadós betegsége. Micskén, ebben a járásban, még mindig vannak fertőzött udvarok, de minden remény megvan arra, hogy a járvány itt is megszűnik. Köszönhető ez azoknak a szigorú intézkedéseknek, amelyeket állategészségügyi hatóságaink fogantatosítanak. A járvány elleni küzdelem sikerében természetesen része van gazdáinknak is, akik egyre jobban megértik a hatósági intézkedéseket és belátják, hogy az ő elővigyázatosságuknak van a legnagyobb szerepe a járványok elleni küzdelemben.

Hozzá tartozik beszámolóinkhoz még annak felemlítése is, hogy e pillanatban a ragadós száj- és körömfájás miatt a megye területén az érmihályfalvai és margittai járásban még mindig fennáll a vásári tilalom. Egyéb-ként a vármegye területén megtartott vásárok állatforgalma erősen csökkenő tendenciát mutat. Az állatárak mindenütt tartósak.

levően a teológusok nem járnak a Tudományegyetem bölcsészeti karára.

Weinbergerék ungváriak. Mikor még a szép májusi napokban megszerették hamis irataikat, először Debreceenbe mentek. Weinberger Jenő azonban ott egyetemistákat látott, akiktől megijedt, hogy leleplezik. Ezért mintegy négy és fél hónappal ezelőtt átjöttek Nagyváradra, ahol egy zsidó asszonytól albérleti lakást béreltek, majd a legutóbbi időben lakásbérleti szerződést írtak alá a házgonddal.

Pipi története sem utolsó. Őt Goldberger Ivettának hívják, a budapesti Párisi Áruház Goldberger családjának leánya. Apját, nagyszüleit, nagybácsiját az áruház tulajdonosait különféle, a közgazdasági életre káros cselekedetekért a fővárosi rendőrség már jödeje internálta. Őt, a leányt Weinberger hívta le Nagyváradra, ahol nap mint nap kijártak a strandra. Legutóbb Ivetta, a kis zsidó lány, még az OTI nagyváradai tisztviselői karába is bejutott hamis irataival. Minderről a rendőrségen, mikor leleplezték őket, vallomást tettek. Így most véget ért a strandon töltött nyaralásuk, mert a rendőletek kijátszása címén ellenük megindult a szokásos rendőrhatalósági eljárás.

Szent László nyomda rt.

Szilágyi Dezső-u. 5.

Mindenféle nyomtatványokat izlésesen készít.

26 évvel ezelőtt Tirolból indult el a spanyolnátha, amely 15 millió embert vitt a sírba

Az emberiség történelmében a háborúk pusztítása ehasam járt egyedül. Lanem azok nyomában mindenütt ott cettentkedett a betegség, a járvány. Amint az egészségében és idegeiben megviselt egyes országok már azt hitték, hogy ekerült a háború szerencsés vagy szerencsétlen kimenetele után megnyugodni és az eljövendő időket biztosítani a béke jegyében, a járványok alattomos módon támadást intéztek a háborúskodó lakosság ellen és amit a háború még meghagyott, azt a járványok és betegségek igyekeztek továbbpusztítani.

Mindenki emlékezetében van még az 1914—18-as világháború gyászos befejezése és az azt követő járványok dübörgése. Huzonhat esztendővel ezelőtt a harcoktól indult utnak az a náthaház, amely következményeiben valóban borzalmas módon pusztított végig a háborúban megrokkant Európán. Annak ellenére, hogy ez a náthaház Tirolból indult el pusztító útjára, a köztudatba mégis mint spanyolnátha vésődött be, noha egyéb köze nem volt az ibériai félszigethez, mint az, hogy még Európában egy országban sem volt szabad ennek a kórnak a létezéséről írni a sajtóban, akkor legelőször a spanyol kormány engedte meg, hogy a sajtó cenzuramentesen írjon a század legnagyobb járványáról és annak pusztításáról.

A spanyol nátha a valóságban nem egyéb erős, szövődmenyes influenzánál és korántsem modern betegség, új járvány volt, hanem a mindenkori háborúk állandó kísérő jelensége, csak egyszer ilyen, máskor olyan formában ütötte fel a fejét és az akkori orvostudomány még nem tudta pontosan megnevezni a betegséget és nem tudott ellene hatékonyan védekezni.

A spanyolnátha, ha különböző nevek és viszonyok alatt az elmúlt kétszáz évben például nem kevesebb, mint hétésszer szántott végig az európai kontinensen. És minden egyes megjelenése pontosan a befejezett háborúk utáni időkre esett. Melyek voltak ezek a háborúk? Időrendi sorrendben a kétszáz év alatt a következők:

1. 1748-ban az osztrák örökösödési háború.
2. 1761-ben a hetéves háború.
3. 1780-ban az amerikai függetlenségi háború (a járvány négy hónappal előbb kezdett pusztítani Európában, mint Amerikában).
4. 1813-ban a napoleoni háborúk.
5. 1837-ben Algéria meghódításának ez volt a magas ára.
6. 1871-ben a német-francia háború.
7. 1918-ban az első világháború befejezése.

Leghevesebben az 1918. esztendő

**Lapkihordókat,
lapárúsokat**
jó fizetéssel felvesszünk.

Telentkezni lehet a

MAGYAR LAPOK

kiadóhivatalában.

szeptembere és az 1919 októbere között pusztított az epidemia. Eme esztendő alatt, mint annakidején a londoni Ministra Hersch genfi egyetemi tanár 1927. évi kimutatása szerint, hozzávetőlegesen 15 millió halottja volt, tehát kétszerannyi, mint a harcoké.

Csak az első esztendőben (tehát 1918—1919-ben országok szerint az áldozatok így oszlottak meg:

Spanyolország 152.000. Franciaor-

szág 200.000, Anglia 151.000. Irország és Skócia 49.000, Brazília 15.000. Dél-afrikai Unió 150.000. Perzsia 200.000. Japán 250.000. Mexikó 400.000. Olaszország 430.000. Németország 400.000. Északamerikai Egyesült Államok 600 ezer és India 7 millió ember. A kínai pusztulásról csak hozzávetőleges adatok állnak rendelkezésre, éppen így igen sok más országról sem. Ezért a statisztikusok csak hozzávetőleges becslésekkel dolgozhattak a járvány pusztításának számszerű megállapításánál. Az áldozatok száma kerekén 15 millióra becsülhető, tehát valóban majdnem kétszer annyian pusztultak el e járvány következtében, mint amennyi áldozatot maga az első világháború követelt emberéletben.

SZÍNHÁZ

Jól vizsgázott a színházi közönség a légiriadó alatt

Szerdán este az *Erdészleány* című daljátékot adta a Szigligeti Színház társulata. Az előadás menetébe beleszólt a légiriadó. Nagyváradon a közönség talán most jutott először ilyen helyzetbe és mindjárt meg lehet állapítani, hogy kitűnően vizsgázott a fegyvelemből és a nyugalomból.

Az előadás második felvonásához jutott, mikor beszűrődött a színház nézőterére a légiveszély jelzés. Ezt inkább csak a karzaton ülők hallották meg és néhányan felugráltak. A színészek azonban zavartalanul folytatták játékukat. Csupán pillanatnyi szünet állott be és megjelent a színpadon *Gieszfeld* József ügyelő. Megnyugtatta a közönséget, hogy csak légiveszélyről van szó, az előadást folytatják, aki azonban távozni akar, elhagyhatja a színházat. Alig egy-két ember távozott, az ügyelőt megtapsolva, a közönség helyén maradt.

A színészek teljes nyugalommal és jókedvvel játszottak tovább. Húsz perc múlva azonban már légiriadó hangzott fel. Ekkor ismét megjelent az ügyelő

a színpadon és bejelentette a légiriadót. Felhívta a közönséget, hogy a színészek vezetésevel nyugodtan vonuljon le a színház övöhelyére.

Igy is történt. A színészek és színésznők úgy, ahogy voltak, jelmezben, kifestve, *József császár*, a kis *erdészleány*, az egész *udvar* levonult az övöhelyre, nyomukban a nézők. Nyugodtan, sőt mondhatni kedélyesen ment az egész dolog, sőt voltak olyanok, akik azt szerették volna, ha az előadást az övöhelyen folytatják tovább. Persze erre megfelelő hely hiányában nem kerülhetett sor.

Az övöhelyen a színészek ügyeltek fel a rendre és nyugalomra, ami teljes maradt. A légiriadó elmúltával *Putnik* Bálint igazgató kihirdette, hogy a félbeszakadt előadás miatt nem éri károsodás a közönséget, mert a megváltott jegyekkel jövő héten szerdán ingyen meglekinthetik az előadást, ki-ki tehát őrizze meg jegyét.

Ezzel az intermezzóval véget ért az „előadás”.

A színházi iroda közleményei

„Pérez nem boldogít” csütörtöktől

Csütörtökön este fél 7 órakor bemutató bérletben mutatja be a színház Vaszary János: *A Pérez nem boldogít* című nagy sikert aratott vígjátékújdonosságát Havady Nagy Ilona bemutató fellépéssel. Többi főszereplők: Hamvay Lucy, Szögi Arany, Nagy Gizzi, Haraszthy Irén, Borsos Mária, Pataky Erzsébet, Szabó Ernő, Ross József, Halasi Gyula és Katona András. Rendező: Putnik Bálint. Csupa kacagás és derű. 3 óras vidám gondnőküli szórakozás! *A Pérez nem boldogít* csütörtökön bemutató bérletben, pénteken A) bérletben, szombaton este pedig bérletszünetben kerül színre.

Szombaton délután 2 órakor *olcsó helyárakkal* a legmulatságosabb operett „Az asszony verve jó” kerül színre.

Vasárnap délután 3 órakor és este fél 7 órakor a nagy sikert aratott „Erdészleány” van a színház műsorán, a bemutatóelőadás szereposztásában. *Népművelési előadás* keretében hétfőn este fél 7 órakor „Az asszony

verve jó” kerül színre. Jegyek a színházi pénztárnál már válthatók!

Műsor:

Csütörtökön este fél 7 órakor: *Pérez nem boldogít* bemutató bérlet. Pénteken este fél 7 órakor: *Pérez nem boldogít*, A) bérlet.

Szombaton délután 3 órakor: *Az asszony verve jó*.

Szombaton este fél 7 órakor: *Pérez nem boldogít*.

Vasárnap délután 3 órakor: *Erdészleány*.

Vasárnap este fél 7 órakor: *Erdészleány*.

Ősziúte mozikeletika

Andante

— Bemutató az Apollóban —

Világsikert ért gyönyörű svéd exportfilm. A sikert elsősorban a két kitűnő svéd filmszínész: Eva Henning és Nils Kihlberg százszázalékosan művészi alakítása biztosította. Kihlberg nemcsak színművész, hanem hegedűművész is, így a film remek hegedűszólamot (klasszikus művek és finom dzsessz-számokat) valóban ő, a férfi főszereplő játssza. Henning egészen újszerű arc, lenyűgöző egyéniség, aki ezzel a filmszereplésével a legkiválóbb filmművésznők sorába emelkedett. Ő egy svéd hangszerkereskedő és hegedűhangoló leányát (Inge) alakítja, míg Kihlberg a svéd Zenakadémia legkiválóbb növendékét (Erik Wallbod). Tiszta szerelmüket zavarja Erik pártfogójának könnyelmű fiatal felesége és a mindinkább térhódító dzsessz. Erik azonban egy dzsessz-estélyen olyan remekül interpretálja a klasszikus zenét, hogy a tangó-táncot abbahagyja a közönség és az asztalokhoz ülve elragadtatva hallgatja Erik igazi muzsikáját és kezdi belátni, hogy a dzsessz, még a legfinomabb is, európaiatlan, mert néger lélek idegen megnyilatkozása.

OLASZ PÉTER dr.

Békéscsaba és Kétegyháza közönsége a nagyvárad bombakárosultakért

(Nagyvárad.) Értésülésünk szerint Békéscsaba és Kétegyháza közönsége igen értékes adományokkal sietett a nagyvárad bombakárosultak segítésére.

A fenti két helység polgárai ugyanúgy önkéntes adományozás folytán külföldre természetbeni cikkeket juttattak azoknak a helybeli rászorulóknak, akiket a szeptember 6-iki terrortámadás a legjobban sújtott.

Az önkéntes adományok máris megérkeztek és azokat a helybeli hatóságok átvették. Ők fognak arról gondoskodni, hogy ezek az élelmickek a legilletékesebbeknek segítsenek.

Mi a magunk részéről köszönetet mondunk a fenti két város hazafias érzelmű polgárságának, akik ezekben a nehéz napokban a segítségünkre siettek.

Felakasztotta magát a 13-as számú hordár

Budapesten a József-körút 2. sz. ház pincéjében a vízvezeték csövére felakasztotta magát Mohos Ferenc 44 éves hordár, aki a 13-as számot viselte a sapkáján. Mire a mentők kiérkeztek, már halott volt. Búcsúlevelet nem hagyott hátra. A házbeliek elbeszélése szerint többiben panaszkodott, hogy nehéz a megélhetése, nem bírja már tovább az életet és azt szokta mondogatni, hogy manapság már nincs virág és nincs szerelmeslél, amelyet kézbesíteni kellene.

MAGYAR JÁTÉKSZIN

képes művészi hetilap

Kapható a MAGYAR LAPOK áruságánál

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETESI ARAK: 1 óra 5,20 P.
 3 óra 15.— P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Háromezer éves az élelmiszerjegy

Semmi sem új a nap alatt — még az élelmiszerjegy sem. Mert tévedés volna azt hinni, hogy az élelmiszer adagolásának rendszerét a világháborúban alkalmazták először. Akik ma a cukorzsír és egyéb élelmiszerjegy gondja között élnek, sőt a cipőutalvány elnyerése miatt koptatják cipőtalpukat, gondoljanak némi vigaszt arra, hogy az élelmiszerjegy sokkal régebbi multra tekintet vissza és kora nem kevesebb, mint — háromezer éves. Így hát az élelmiszerjegyeket, a kényszerű és böles takarékoság, az óvatos beosztás miatt nem is a világháborús kormányok gazdasági miniszterei találták fel, hanem — a kinnaiak.

A történelem följegyzései szerint a kínaiak alkalmazták először 1111-ben. Krisztus születése előtt. Kína akkor hosszantartó háborúskodást folytatott, amelyet a Jin- és Tu-dinasztia közötti ellentétek idéztek fel és a háború, valamint az áradások következtében az ország élelmiszerkészlete annyira megcsappant, hogy a lakosság ellátását komoly veszedelem fenyegette. Feh. a győzelmes Tu-dinasztia császára elrendelte, hogy a meglévő készleteket arányosan osszák szét a lakosság közt. Az első élelmiszerjegy egy selyemszalag volt és ha tulajdonosa megkapta a reá eső heti élelmiszeradagot, levágtak belőle megfelelő darabot. Ne gondoljuk tehát, hogy az élelmiszeradagolás a mai nehéz időkben süttja először az emberiséget.

SZILÁGYI LÁSZLÓ SZILÁGYI FŐISZPÁN FELMENTÉSE. A Kormányzó Ur Szilágyi Lászlót, Szilágy vármegye főispánját állásától, saját kérelmére, felmentette és helyébe báró Jósika Jánost nevezte ki.

Nagyvárad (Hj. város adóhivatala értesíti a város lakosait, hogy az 1944. évre szóló kereseti adó kivétési lajstromok 1944. évi szeptember hó 15-étől szeptember hó 30-ig a városi adóhivatal helyiségeiben (városháza földsz.) közszemlélre lesznek kitéve és hogy a lajstromokat mindenki megtekintheti és a mások adójára vonatkozó írásbeli észrevételeit, a lajstromok közszemlélre tételének utolsó napját követő 15 napon belül a helybeli m. kir. adóhivatalnál benyújthatja. Városi adóhivatal.

33 golya repült át Sopron felett — egyesek szerint korán beköszönt a hideg időjárás. Az egyik légiridő alatt ellenséges kötelékekkel egyidőben 33 golya repült át Sopron város „légiterén”. A mindig időjósok szerepében tetszeigők rögtön megállapították, hogy ebben az esztendőben korán köszönt be a kedvezőtlen, rossz időjárás. Ezt érzik meg vándormadaraink és ezért költöznek melegebb tájakra. Akadtak ugyan olyanok is, akik azt állították, hogy golyáink nem bírják ki a „konkurrenciát” az ellenséges gépekkel és ezért távoztak el tőlük.

Ugy segített vak feleségén, hogy megfojtotta. Most tárgyalta a pestvidéki törvényszék Bartos János 70 éves irsai szőlősgazda bűnügyét, akit házastársán elkövetett gyilkossággal vádolt az igazság, mert megfojtotta feleségét, aki béna volt és szemérvilágát is elvesztette. A tárgyaláson Bartos azzal védekezett, hogy 7 éves betegeskedő felesége folyton kérte „csináljon vele valamit”, mert nem bírja tovább az életet. Végül is „emberbaráti szeretetből” megfojtotta az asszonyt. A bizonyítási során megállapították, hogy Bartos a halott asszonyt egy sállal a fogásra akasztotta, hogy öngyilkosság látszatát keltsse. A bíróság ezért a feleséggyilkost tíz évi börtönnel sújtotta.

MEGBOLDOGULT nővéreink Oláh Etelka lelkiüdvéért az engedetlen szentmiseáldozatot szombaton reggel 7 órakor a székesegyházban mutatjuk be. *A gyászoló család.*

Egy kiránduló társaságot őrizetbe vettek, mert engedély nélküli autón rendeztek kirándulást Kassa közelében levő Ottilia kedvenc kirándulóhelyen nagy feltűnést keltett a napokban az az „Operakapitán gyártmányú gépkocsi, amelynek két hölgy és egy férfi utasa volt. A kirándulóhelyen lévő rendőrtiszt látva, hogy a gépkocsi nincs a különleges engedélyt jelző jelzés, leigazoltatta az autó utasait. Kiderült ekkor, hogy az utasok Kárpátaljáról „kejtutazást” rendeztek a kassakörnyéki kirándulóhelyre. Az autó, nem rendelkezett a forgalomhoz szükséges különleges engedéllyel. Az utasokat őrizetbe vették és megindították ellenük az eljárást.

Bajtársak címét, nevét keresem, akik 1916-ban Nagyváradon végezték a tartalékos tisztiskolát. Beöthy főorvos, állami kórház. Tel.: 24-10.

Új polgármester Szilágysomlyón. A belügyminiszter dr. Horváth Endre tanácsnok, makió lakost, Szilágysomlyó megyei város polgármesterévé kinevezte.

BELVÁROSI Szegény gazdagok

Szelezky, Szilassy, Lukács M. Uray, Mály, Vaszary P.
 Előadás kezdete 6 óra 30 perckor

A CASINOBAN Szép csillag

Főszereplői: Fényes Alice, Páger Antal, Mály Gerő

NŐI BORBÉLYOK NÉMETORSZÁGBAN. Berlinből jelentik: A totális hadviselés keretében a borbélyipart is mozgósították. A legtöbb borbély- és fodrászüzletben a jövőben kizárólag nők dolgoznak. A Birodalom minden részében átképző tanfolyamokat rendeznek, amelyeken kiképezik az új borbély- és fodrásznőket.

Tisztviselői kinevezések. A hivatalos lap közli, hogy a m. kir. belügyminiszter dr. Csizsika János II. o. aljegyzőt, zilahi lakost, Zilah megyei városhoz I. o. aljegyzővé — a földművelésügyi miniszter pedig P. Pap Pongrát okleveles gazdasági m. kir. gazdasági segédtanárrá Szeghalomra kinevezte.

CSÚKA BÉLA, az ismert gondokaművész hangversenymester. Operaházunk egyik legkiválóbb muzikusa lemondott állásáról és noviciusként az egyik szerzetesrend kötelékébe lépett. A nem mindennapi és művészeti körökben érthető feltűnést keltett közlés magyarázata csak annyi, hogy Csuka Béla felesége a tavasszal meghalt és a művész azóta valóságos búskomorra vált. Alig érintkezett valakivel és legmeghittebb barátja, gondokája sem tudta megváltatni többé. Most azután végre számadást vetett életével: szerzetes lett.

ELJEGYZÉS. Kisöcsi Kálmán Ildikó és dr. Kutas József szolgabíró, nagyváradai lakosok jegyesek.

Új vállalati vezetők. Dr. Gyapay László polgármester a Stern Béla műszerész üzemhez vállalati vezetőül László Márton Keszthelyi Zoltán-u. 5. szám alatti lakost, a Steinbach és Fényes himző üzemhez pedig vállalati vezetőül v. Kovács Lászlóné Berkovits Ferenc-utca 42. szám alatti lakost rendelte ki.

Harminczor nőült egy szerzai földműves. Belgrádból jelentik: A Novo Vreme írja, hogy Lebán mellett Krivarsa faluban él Kocias Aranyel földműves, aki arról híres, hogy harminczor nőült utóljára és fiatal felesége három gyermeket szült neki. Utolsó felesége fiatalabb volt sokkal, mint első házasságából származó leánya. Ma már nyolcvan éves Kocias és azt mondotta az interjúvoló újságírónak, hogy bár sok felesége volt, sohasem akadt olyanra, amilyent kívánt és szeretett volna. Elmondotta még, hogy ha felesége nem felelt meg, ellustult vagy tisztességtelen lett, egyszerűen elűzte a háztól. Volt olyan is, aki négy ízben is visszatért.

KILOPTAK A ZSEBÉBŐL HUSZONKILENCEZER PENGŐT. A Somogy mellett fekvő Sád község országos vásárán Oravec István pástói lakos zsebét ismeretlen tettesek felmetézték és bennelévő vagyonkáját, 29 ezer pengőt elloptak. A csendőrség lehetségesnek tartja, hogy fővárosi zsebmetszők próbálták szerencsét a baranyai vásárban. A nyomozás folyamatban van.

Oláh Irma és Kiss László sportházassága. Nagyvárad sport társadalmának érdekes eseménye van. Oláh Irma többszörös magasugró bajnoknőnk és Kiss László gátfutó és tízpróba bajnokunk tartja esküvőjét szombaton délután félhet róakor a Teleki-utcai unitárius templomban. Nagyvárad sporttársadalmá örömmel üdvözlö az atléta házaspárt és mindkettőjüknek sok-sok boldogságot kíván.

Algálatos gyógyszerárak:

II. CSOPORT:

ARANYASAS, Szent László-tér 6., telefon 25-74.

FEHERKERESZT, tul. Bakó Gáspár. Rákóczi-út 2. tel. 14-45.

SZENT LÁSZLÓ gyógyszerár, tul. Hegedüs Imre, Szent István tér 1. tel. 19-29.

MEGVÁLTÓ gyógyszerár, tul. Német Örökösök, Gr. Teleki-u. 55. tel. 16-97.

A gyógyszerárak éjjeli szolgálata szombat reggeltől a következő szombat reggelig tart.

A MAGYAR UJSÁGÍRÓK EGYESÜLETÉNEK NAGYVÁRADAI CSOPORTJA a legmélyebb megrendüléssel és a legigazabb, csak legkiválóbb tagjainak kijáró tiszteletadással tudatja, hogy

Dr. Paál Árpád

országgyűlési képviselő, a Magyar Ujságírók Egyesülete Erdélyi Csoportjának tiszteletbeli elnöke, az elmúlt kisebbségi küzdelmek hűsz esztendejének ragyogó tollú közirója és a legjobb kartárs, folyó hó 13-ról 14-re virradó éjszaka befejezte földi pályafutását.

Emléke a példaadás fényes ségével örökké fog lobogni előttünk.

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA RT. igazgatósága, a Magyar Lapok és az Erdélyi Néplap szerkesztősége és kiadóhivatala, a Szent László-nyomda személyzete mély rájadalommal, de Isten akaratában megnyugodva jelenti, hogy

Dr. PAÁL ÁRPÁD

országgyűlési képviselő, nyugalmazott alispán, ragyogó tollú író, a Magyar Lapok főszerkesztője, a magyar ügyek lekes harcosa nemzetéért folytatott évtizedes munkában életét áldozva, folyó hó 13-án este, hosszas és kersztényi türelemmel viselt szenvedés után visszavágt a nemes lelkét Teremtőjének.

Szellemé továbbra is közöttünk él, példaadása előttünk világít.

Nagyvárad, 1944. szeptember 14.

A nagyváradai munkapiac helyzete

A nagyvárad m. kir. állami Munkaközvetítő Hivatal (Szilágyi Dezső-u. 28. Telefon 25-76) az 1944. évi szeptember hó 13-án kelt kimutatása szerint az elmúlt héten elhelyezett 14 egyént.

Jelenleg foglalkozást kaphatnak:

1 cipész, 6 gyárimunkás, 1 szabó, 1 vasasztergályos, 1 villanyszerelő, 1 kizsoltgátlóéány, 6 bejárónő, 1 mindeneséány, 3 mindenes-főzőnő, 2 lakatos. Összesen: 23 egyén.

Foglalkozást keresnek:

1 cipőfelsőrészkesztő, 3 gyárimunkás, 1 kereskedősegéd, 1 villanyszerelő, 1 napszámos, 1 lakatos, 1 tisztviselő, 1 kiszolgálónő, 1 mindenesfőzőnő, 2 mindeneséány, 2 bejárónő, 3 tisztviselőnő, 2 kereskedelmi alkalmazott. Összesen: 20 egyén.

Csitáry kormánybiztos új megbízatása

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány Csitáry Emil nyugalmazott főispánt kormánybiztossá nevezte ki azzal a feladatkörrel, hogy egyrészt az egyes hadművelési területi kormánybiztosok között az összhangoztatás biztosítsa, másrészt közvetítse az egyes hadművelési területi kormánybiztosokhoz a katonai érdekek érvényesítése érdekében tett indítványokat. A kormány egyidejűleg a közép-tiszai hadművelési területre Molnár Imre eszegrádi főispánt, a déli hadművelési területre Horváth István baranyai főispánt kormánybiztosnak, az 5. hadtest területére Tukács Sándor szegedi főispánt országmozgátsági kormánybiztossá kinevezte.

RÁDIÓ

PÉNTEK, SZEPTEMBER 15.
Budapest I.

- 8.30 Hanglemezek.
- 10.10 Délelőtti muzsika.
- 11.40 Somló Benedek dr. orvosi előadása.
- 12.05 Farkas Béla cigányzenekara.
- 12.50 Szórakoztató hanglemezek.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Dalok és hangszeresjátékok.
- 14.50 Az I. honvédegyezkedés zenekara.
- 15.55 Közvetítés a Vakok Országos Intézetéből.
- 16.10 Adám Jenő népdalfőelőadása.
- 16.35 Orgonaverseny.
- 17.00 A Vitézi Rend Zrínyi Csoportjának műsra.
- 17.40 Francia muzsika.
- 18.25 Pertis Pali cigányzenekara.
- 18.40 Megyery Ella előadása.
- 19.00 A német birodalmi rádió műsorából.
- 20.20 Magyar zeneszerzők felőrája.
- 20.50 Csizmarik J. Mátyás előadása.
- 21.00 Tabányi Mihály együttese.
- 21.30 Tabortűznél Gábor Aron tűzerőfiával. Közvetítés.
- 22.20 Pezsgő ritmusok.

Kaveházakban és vendéglőkben kétféle "MAGYAR LAPOK"-ot.

Rádióműsört akar?
Vegyen

Rádióéletet, Délibábot

Kapható a MAGYAR LAPOK arusainál

SPORT

Debrecenbe kéne menni...

Készül a NAC a debreceni mérkőzésre

Nagyvárad. A bajnokesapat e héten különösen erős edzési programot tűzött ki maga elé. Részben, mert a vasárnap kihagyott mérkőzést is pótolni kell valahogy, részben pedig a most sorakerülő debreceni csata is gondos előkészítést kíván. A DVSC ugyanis eddig is igen veszedelmes ellenfélnek bizonyult saját otthonában, az idei kezdése pedig arra enged következtetni, hogy még nehezebb lesz legyűrni a hajdú fiúkat, hiszen a nagyszerűen felerősített Ferencvárost is vereséggel volt kénytelen távozni Debrecenből.

A NAC kedden kiadós erőnléti edzést tartott, ma délután pedig két-kapus játékokra kerül sor. Az ellenfél ezalkalommal is az utánpótlás csapata lesz. Az edzésen már Juhász is részt vesz, aki a legutóbbi kétkapuzáskor húzódat szenvedett.

A debreceni mérkőzés iránt a szürkolók körében is nagy az érdeklődés. Igen sokan elhatározták, hogy elkísérik a csapatot a szomszéd városba és a NAC vezetőségénél érdeklődtek, hogy mikor megy a csapat és miként utazhatnának együtt a fiúkkal. Mi Krüger Károly sportigazgatót kérdeztük meg ezügyben és a következő felvilágosítást kaptuk:

— Sikeriült megszerezni a csapat utazási igazolványát és így most semmi akadályja sincs az útrakelésnek. Az utat valószínűleg vonattal tesszük meg, hajnalban indulunk és este már itthon is lehetünk. Az eddig érdeklődő szürkolónak is csak ezt ajánlhatom. Mindesetre igen üdvös lenne, hogy ezalkalommal is — mint ahogy az a múlt évben is volt — minél több szürkoló kísérné a csapatot hiszen tudott dolog, mit jelent idegenben a biztatás.

A Nemzeti Sportbizottság az NB fenntartása mellett döntött

A Nemzeti Sport Bizottság szerdán este Misángyi Ottó dr. elnökletével ülést tartott. Megjelent az ülésen vitéz Tárcazy-Felícides Román dr., a TSTV is. Ezen az ülésen igen nagy horderejű kérdés szerepelt, mint elnöki előterjesztés. Misángyi Ottó dr. elnök felsőbb kívánságra és bizonyos más részről jövő indítványra is, felvetette a kérdést a Nemzeti Sport Bizottság előtt:

fenntartandó-e a labdarúgó Nemzeti Bajnokság mai bajnoki rendszere a nehéz külső körülmények ellenére is?

A bizottság nagy érdeklődéssel hallgatta meg az elnöki előterjesztést. Elsőnek

Juhász István, az MLSz elnöke szólalt fel. Alapos szakértelemmel, a dolgok teljes ismeretével szólott hozzá ahhoz a tárgyhöz, amely — szerinte kizárólag a Magyar Labdarúgó Szövetsége belső ügye. Az MLSz elnöksége van annyira sportszerű és van

annyira hazafi is, hogy tudja meddig mehet el, hol kell megállapítania. Tehát ha majd elérkezik az a pillanat, amikor a Nemzeti Bajnokság mai rendszerét nem lehet fenntartani, az MLSz azonnal határozni fog és közebe fog lépni. A Nemzeti Bajnokság mai, jól kiépített rendszere kétségtelenül nehezen lebonyolítható, de nem is az általános sportérdek miatt kell azt minden áron a végéig fenntartani, hanem országos magyar érdekből.

Misángyi Ottó dr. zárószavában megköszönte a felszólalók emelkedett szellemre valló vitáját. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a Nemzeti Bajnokság mai, országos, átfogó rendszerére egyenesen szükség van. Az MLSz igen ügyesen, rugalmasan bonyolítja azt le. Ezek után a bizottság tagjainak szavazata következett, amely egyhangú volt és a Nemzeti Bajnokság fenntartása mellett tört lándzsát.

NAC III—GyTE II 9:3 (4:1)

(Nagyvárad.) Mint már előzetes híradásainkban is közöltük, utazási nehézségek miatt, a NAC utánpótlás csapatai közül csak a NAC III vesz részt a kerületi bajnokságban. Így vasárnap a NAC III Gyulára rándult le vasárnap és az ottani TE-vel mérte össze az erejét. A szegedivel megerősített zöldfehér ifjak így álltak fel: Antalffy, Szántó, Fülöp, Szegedi, Szurgyi, Lóránt II. Csapó, Serfőző, Zöldi.

Bodó, Szecsei. A II. félidőben Szegedi Zöldivel, Antalffy pedig Szecsei-vel cserélt helyet.

A NAC utánpótlásnak egy perc sem volt komoly ellenfele a GyTE második csapata. A kedvvel játszó Szegedi különösen nagy lendületbe hozta a csapatot s a felgyógyult játékos ügyis, mint fedezet és ügyis, mint csatár, kiváló játékokat nyújtott. A gólok a következőképpen osztozkodtak: Szegedi 4, Csapó 2, Bodó 2 és Antalffy.

Rohonczy Mária győzött az ötpróbas bajnoki versenyen.

Szerdán délután a BBTE Pasaréti-úti sporttelepén bonyolították le Magyarország 1944. évi női ötpróba bajnoki versenyét. Bajnok Rohonczy Mária (TFSE).

Gyermekkecs

gyáriaron vehet. nagy választék a „STANDARD” gyermekkecsigyárban
Ullmannpalota. — hátsó bejárat
Dr. Várady Zeigmond u. 5.

Apróhirdetési le-

fonon nem vesz fel

a kiadóhivatalt

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

100-as Csepel vagy Mátzát, krónó állapotban veszek. Mussolini-tér 1, vendéglő. 992

Egy használt lakatos fűtőgépet kez vagy motorikus meghajtásra keresünk. Nostra rt. Szeptember 6-u. 2. Nagyvárad. 3

Jó állapotban levő mély fehér gyermekkecsi eladó. Schlarcn-tér 2 Mező. 5

Eladó jutányos áron egy mély gyermekkecsi. Teglavető-utca 71. 956

Állást nyee

Megbízható férfi és női munkaerőket ideiglenesen pénzbeszedőknek azonnal alkalmazunk. Nagyvárad Város Községmei. Nagyvárad, Mezey Mihály-u. 10 földszint 2. 4

Irodaalkalmazást, megbízható férfit, vagy nőt felvesz Interexim, Mussolini-tér 12. 2

Egy fiú tanulónak felvétetik. Jó fűszerüzlet, Csáky-u. 24. 1

Üzletvezető fiók üzletünk vezetésére azonnalra felveszünk 1500 P. ovadékkal. Hangya iroda, Szilágyi Dezső-u. 3. 999

Könyvelőnőt géppel írni tudót azonnalra felveszünk. Hangya iroda, Szilágyi Dezső-u. 3. 1000

Eladó két hasaskoca. Gillányi-u. 68. 997

Kiszolgálónőket felvesz Szilágyi Dezső-utca 5., étterem. 991

Megbízható, főzni tudó mindenest felveszek. Rimanóczy-u. 6. Nagy és Társai. 988

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, moly és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlatlallal vállalja: Varga, Dankó Pista utca 6. Telefon 27-56. 313

Elvesztet

Elvesztett öz. Gutt Gyuláné és Margit kenyérjegye. Megtaláló hozza Szilágyi-Dezső-u. 14. alá. 996

Elvesztett Árpád-vezér uti textilgyárból városházilag bordon ridikül, családi iratokkal, élelmiszerjegyekkel. Megtaláló pénzt megtarthatja, többi kerem beadni Kertész Gézáé kalapüzletébe. Elredévi Emlektér 2. 993

KIADÓTULAJDONOS:

SEENT LÁSZLO.NYOMDA R-T.

A szerkesztésért felelős: a kiadásért felelős:

Dr. Paál Árpád Dr. Virág Serepos

Tószentmihályi Szent László-nyomda R-T

Készült a Szent László-nyomda r. l

károlygyógyépén, Nagyvárad, Szilágyi

Dezső-utca 5. szán